

РІШЕННЯ № 119

Про публічне обговорення проблематики дотримання принципу рівності учасників судових проваджень, презумпції невинуватості, а також змагальності процесу, безперешкодної реалізації прав і гарантій адвокатської діяльності

«17» листопада 2020 року

м. Київ

Рада адвокатів України, обговоривши питання дотримання принципу рівності учасників судових проваджень, презумпції невинуватості, а також змагальності процесу, врахувавши систематичні звернення адвокатів з питань порушення прав і гарантій адвокатської діяльності, у тому числі звернення до Національної асоціації адвокатів України адвокатів Боряк Г.Л., Гарник О.А. від 03 серпня 2020 року, а також листи адвоката Надіч Н.Д. від 04 серпня та 20 жовтня 2020 року щодо дискримінації прав адвоката під час судових проваджень у Вищому антикорупційному суді, звертає увагу на наступне.

Рада адвокатів України як вищий орган адвокатського самоврядування впродовж останніх півроку неодноразово розглядала звернення адвокатів щодо порушення їх професійних прав і гарантій адвокатської діяльності, зокрема, з боку суддів Вищого антикорупційного суду.

На підставі цих звернень прийнято низку рішень РАУ: «Щодо звернення суддів Вищого антикорупційного суду до Вищої ради правосуддя та Генерального прокурора про втручання у діяльність суддів» № 99 від 15 жовтня 2020 року; «Про звернення до українських та міжнародних інституцій з питань порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності» № 85 від 21 вересня 2020 року; «Про звернення до українських та міжнародних інституцій щодо недопущення порушень прав людини на захист і професійних прав адвокатів в судовому процесі» № 50 від 05 серпня 2020 року; «Про участь адвокатів у судових процесах в умовах дії карантину» № 43 від 18 червня 2020 року, «Про звернення до РСУ, ВРП,

європейських інституцій з приводу статті судді ВАКС Віктора Маслова «Про заходи протидії процесуальним зловживанням у кримінальному провадженні» № 24 від 14 лютого 2020 року тощо.

Зважаючи на обґрунтованість подібних звернень адвокатів та системність порушень прав під час судових процесів у Вищому антикорупційному суді, Рада адвокатів України в черговий раз звертає увагу, що чинним Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено:

- адвокатська діяльність - незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту (стаття 1);

- адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів (стаття 4);

- адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб (стаття 5).

Стандарти Ради Європи, практика Європейського суду з прав людини вимагають забезпечення на національному рівні безперешкодної адвокатської діяльності, оскільки їх незалежність і компетентність є інструментом утвердження та захисту прав людини.

Незалежність такого конституційного інституту правозахисту, як адвокатура, від державної влади означає неприпустимість втручання в її діяльність з боку прокуратури, судів, органів дізнання і попереднього слідства, інших державних органів, політичних партій, громадських об'єднань, інших організацій і посадових осіб.

Значимість функціонування незалежної адвокатури закріплена в міжнародних документах, ратифікованих Україною (Основні положення про роль адвокатів, прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинів в 1990 р в Нью-Йорку; Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Конгресом ООН щодо попередження злочинності та поведження з правопорушниками, що проходив в серпні-вересні 1990 р. в Гавані). Зазначені документи встановлюють стандарти діяльності адвокатури для будь-якої демократичної правової країни. Ратифікувавши ці документи, держава повинна привести своє законодавство у відповідність з цими положеннями і забезпечити їх безумовне дотримання.

Умови реалізації конституційного права на захист неможливо забезпечити, поки кожній особі, незалежно від її політичних поглядів, матеріального статусу, національності, релігійних переконань, віку і статі, не буде надано можливості отримання правової допомоги і вільного вибору незалежного адвоката для захисту своїх економічних, соціальних,

культурних, громадянських і політичних прав, представництва законних інтересів.

Органи державної влади України, в тому числі і правоохоронні і судові органи повинні визнавати і додержуватись принципу забезпечення права на захист. Даний принцип є обов'язковою та невід'ємною складовою одного з найважливіших обов'язків, що має гарантувати демократична держава – справедливе судочинство.

Рада адвокатів України наголошує, що резонансні судові процеси, діяльність ВАКС як нової судової інституції привертають увагу суспільства та активно висвітлюються в засобах масової інформації. Протистояння між суддями та адвокатами виходять далеко за межі правового регулювання судового процесу. Водночас, такі конфлікти не додають поваги, довіри й авторитету ані судовій владі, ані інституту адвокатури, натомість найбільш вразливими за таких ситуацій стають громадяни, стосовно яких здійснюється судовий розгляд.

У контексті наведеного, звертаємо увагу, що відповідно до Висновку КРЕС № (2013) 16 «Про відносини між суддями та адвокатами», прийнятого на 14-му пленарному засіданні КРЕС (м. Страсбург, 13 - 15 листопада 2013) КРЕС визначено:

- *відносини між суддями та адвокатами мають базуватися на взаємному розумінні ролі кожного з них, на взаємоповазі та незалежності один від одного;*
- *за необхідне розвивати діалог та обміни досвідом між суддями та адвокатами на предмет їхніх взаємовідносин на національному та європейському інституційному рівні;*
- *дотримання спільних правових принципів та етичних цінностей усіма професійними учасниками судового процесу є необхідною умовою для належного відправлення правосуддя.*

Таким чином, Рада адвокатів України вважає за доцільне ініціювати публічне обговорення вищезазначеної проблематики з метою забезпечення дотримання принципу рівності учасників судових проваджень, презумпції невинуватості, а також змагальності процесу, безперешкодної реалізації прав і гарантій адвокатської діяльності.

Рада адвокатів України, заслухавши адвоката Надіч Н.Д., обговоривши звернення адвоката Черезова І.Ю. щодо публічного обговорення питань дискримінації прав адвоката Вищим антикорупційним судом; врахувавши пропозиції, зауваження та доповнення Голови Ради адвокатів України Ізовітової Л.П., членів Ради адвокатів України, з метою захисту прав, свобод та законних інтересів людини і держави на засадах верховенства права, а також вирішення питань про дотримання рівності учасників судових

проваджень; з врахуванням підписаної Радою суддів України, Радою прокурорів України, Радою адвокатів України 21 вересня 2018 року Резолюції «Професійна етика правосуддя», керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Доручити Голові Ради адвокатів України Ізовітовій Л.П. звернутися до Вищої ради правосуддя з пропозицією розглянути можливість започаткувати проведення національної дискусії, із залученням представників професійних спільнот суддів, адвокатів, науковців з питань незалежності судової влади і незалежності адвокатури; захисту прав, свобод та законних інтересів людини і держави на засадах верховенства права; дотримання принципу рівності учасників судових проваджень, змагальності процесу та безперешкодної реалізації прав і гарантій адвокатської діяльності.
2. Повідомити ВАКС про започаткування НААУ круглого столу на предмет взаємовідносин між адвокатами та суддями, щодо дотримання спільних правових принципів та етичних цінностей усіма професійними учасниками судового процесу як необхідної умови для належного відправлення правосуддя, запросивши суддів ВАКС прийняти участь у цій дискусії.
3. Створити Робочу групу, включивши до неї Секретаря Ради адвокатів України Колесникова І.В., членів Ради адвокатів України Каденко О.О., Афанасієва Р.В., Репешка П.І., Черезова І.Ю., Гринь Л.В., Сумську Н.Д., Голову комітету з питань БПД Дроздова О.М., доручивши підготувати правову позицію з питань втручання суддів у свободу договору адвоката на правову допомогу та реалізації дискреційних повноважень при односторонній відмові адвоката від виконання доручення у контексті дотримання адвокатом Правил адвокатської етики.
4. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявників, членів Робочої групи та оприлюднити на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

І.В. Колесников